

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до статті 366-1 Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за декларування недостовірної інформації (реєстр. № 5175 від 23 вересня 2016 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 22 березня 2017 року (протокол № 57) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до статті 366-1 Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за декларування недостовірної інформації (реєстр. № 5175 від 23 вересня 2016 року), поданий народним депутатом України Єднаком О.В. (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою метою прийняття Законопроекту є "підвищення рівня відповідальності суб'єктів декларування та сприяння самоочищенню органів влади від чиновників-корупціонерів, котрі не можуть пояснити походження своїх статків". Для досягнення поставленої мети Законопроектом пропонується внести зміни до статті 366-1 Кримінального кодексу України, якими посилити відповідальність за декларування недостовірної інформації, а саме "штраф від двох тисяч п'ятисот до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або громадські роботи на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин, або позбавлення волі на строк до двох років" замінити "позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років". Крім того, пропонується ввести, як додатковий вид покарання, конфіскацію незаконно набутого майна.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом статті 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною

цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визнається і діє принцип верховенства права. Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 2 листопада 2004 року № 15-рп (справа про призначення судом більш м'якого покарання) зазначив, що "верховенство права – це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо. ... Справедливість – одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Зазвичай справедливість розглядають як властивість права, виражену, зокрема, в рівному юридичному масштабі поведінки й у пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню. У сфері реалізації права справедливість проявляється, зокрема, у рівності всіх перед законом, відповідності злочину і покарання, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення. Окремим виявом справедливості є питання відповідності покарання вчиненому злочину; категорія справедливості передбачає, що покарання за злочин повинно бути домірним злочину (пункт 4.1 мотивувальної частини).

У цьому ж Рішенні Суд наголосив, що "правова держава, вважаючи покарання передусім виправним та превентивним засобом, має використовувати не надмірні, а лише необхідні і зумовлені метою заходи. Обмеження конституційних прав обвинуваченого повинно відповідати принципу пропорційності: інтереси забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та безпеки тощо можуть виправдати правові обмеження прав і свобод тільки в разі адекватності соціально обумовленим цілям" (абзац четвертий пункту 4.2 мотивувальної частини).

Крім того, частиною другою статті 61 Конституції України встановлено, що юридична відповідальність особи має індивідуальний характер.

Як зазначає Конституційний Суд України у згаданому вище Рішенні "згідно з принципом індивідуалізації юридичної відповідальності при призначенні покарання суд має враховувати обставини справи (як ті, що обтяжують, так і ті, що пом'якшують покарання) щодо всіх осіб незалежно від ступеня тяжкості вчиненого злочину. Цей конституційний принцип не лише закріплено в положеннях Загальної частини Кодексу, його покладено в основу нормативного встановлення кримінальної відповідальності в законодавстві України" (абзац восьмий пункту 4.2 мотивувальної частини Рішення).

Так, відповідно до частини першої статті 65 Кримінального кодексу України (далі – КК України) суд призначає покарання: 1) у межах, установлених у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини цього Кодексу, що передбачає відповідальність за вчинений злочин, за винятком

випадків, передбачених частиною другою статті 53 цього Кодексу; 2) відповідно до положень Загальної частини цього Кодексу; 3) враховуючи ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Відповідно до частини першої статті 66 КК України при призначенні покарання обставинами, які його пом'якшують, визнаються, зокрема, з'явлення із зізнанням, щире каяття або активне сприяння розкриттю злочину; добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди.

Отже, санкція статті закону про кримінальну відповідальність повинна дозволяти суду застосувати міру покарання, яка буде відповідати вчиненому злочину та його тяжкості. В свою чергу, встановлення безальтернативної кримінальної санкції у вигляді позбавлення волі не відповідає положеннями Конституції України.

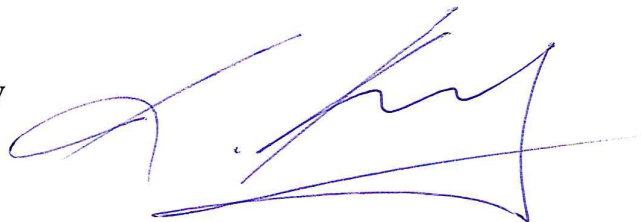
Крім того, стосовно доповнення санкції статті 366-1 Кримінального кодексу України додатковим видом покаранням у вигляді "конфіскації незаконно набутого майна" слід зазначити, що склад злочину, передбачений статтею стосується виключно подання суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбаченої Законом України "Про запобігання корупції", або умисне неподання суб'єктом декларування зазначеної декларації.

Натомість, набуття особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у власність активів у значному розмірі, законність підстав набуття яких не підтверджено доказами, на сьогодні є кримінально караним діянням відповідно до статті 368-2 Кримінального кодексу України, та передбачає як вид покарання в тому числі конфіскацію майна.

Зважаючи на зазначене, внесення запропонованих Законопроектом змін не узгоджується з положеннями Конституції України (статті 1, 3, 8 та 61).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до статті 366-1 Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за декларування недостовірної інформації (реєстр. № 5175 від 23 вересня 2016 року), поданий народним депутатом України Єднаком О.В., суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ